

Naučná stezka Švandy dudáka

VIRT

7

Švanda či švanda?

Jméno strakonického dudáka inspirovalo i místní spolky. Od roku 1996 má strakonický Junák své Středisko Švanda dudák. V roce 1998 založili mladí strakonickí muzikanti kapelu a nazvali ji Švandova dudácká muzika. Podíváme-li se mimo Strakonice, můžeme po Čechách najít několik restaurací i kaváren pojmenované po dudáku Švandovi.

Postava dudáka Švanda bývá dávána do souvislosti s výrazem pro dobrou zábavu – „je tam Švanda“. Co ale existovalo dříve – dudák Švanda či Švanda ve smyslu legrace? Badatelé se na tom dodnes neshodlí a existují zastánci té i oble teorie.

Slovo Švanda má i další významy. Např. kolem Předslavic se Švandou nazýval svatební řečník a družba. Chodský sberatel Jindřich Jindřich nazýval „košilaté“ písničky jako písničky „Švandovaty“. Švanda se také říká rozvařeným oslázeným borůvkám s máslem, které se mažou na lvanec či vdolky. Po celých Čechách se dodnes můžeme setkat s příjmením Švanda, na venkově se ještě dnes někde po chalupě říká Švandu.

S dudákem Švandou se setkáme leckdes. Ve Strakonicích máme ulici Švanda dudáka, na náměstí stojí jeho socha, dívá se na nás i z fasády budovy Spořitelny. Pokud dostaneme hlad, můžeme si pochutnat na veprových medailoncích Švandy Dudáka a zapít je světlým výčepním pivem Dudák Švanda.

Původní název místní osady, která leží západně od Strakonic, byl Virtoves či Ves Virtova. Osada vznikla v místě staršího panského dvora. První písemná zmínka pochází z roku 1782. Osada nikdy nebyla samostatnou obcí. Dnes patří městu Strakonice.

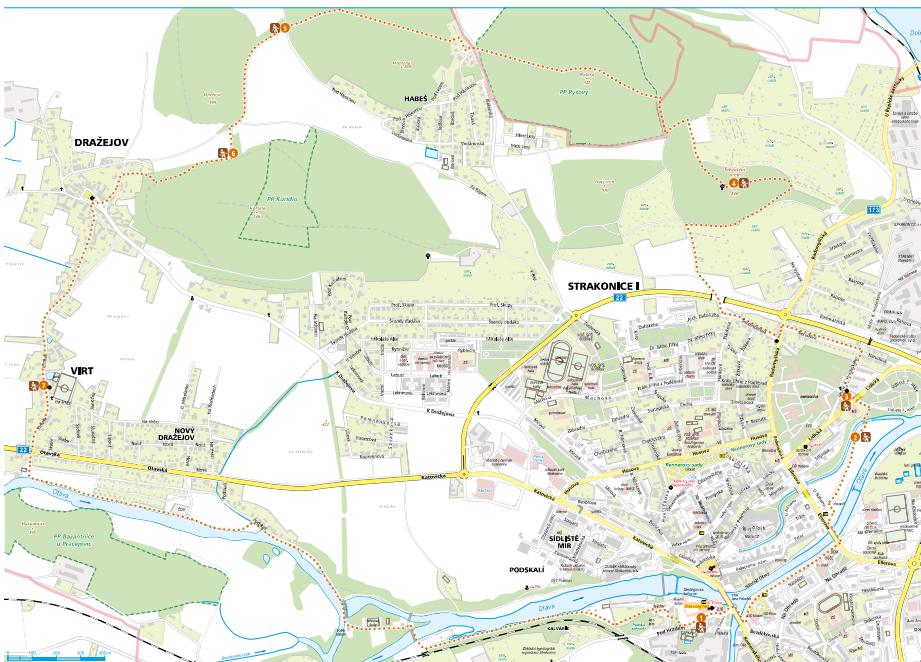

Za zmínku určitě stojí i humoristický časopis Švanda Dudák, který vycházel v letech 1882–1914 a 1924–1930. Od roku 1886 měl navíc inzerát přílohu Švandovy dudy. Obálku vytvořil M. Aleš. Jméno Strakonický dudák nesl na počátku 20. století i občanský kalendář.

Postava strakonického dudáka nemá jen úzce regionální význam. Švanda se stal symbolem českých lidových tradic, české národní hudby. V některých obrozenec-kých básničkách vystupuje dokonce v roli ne nepodobně blanickým rytiřům – pokud se Švanda vrátil, nastoupil v Čechách lepší časy. Strakonický dudák inspiroval sice už obrozence, ale i dnes nám co říci.

FOTO: archiv města Strakonice, Muzea středního Pootavi

Village Virt Schwanda or schwanda?

The character of bagpiper Schwanda is often associated with the expression for having fun. But what came first – bagpiper Schwanda or schwanda meaning fun? Researchers have not yet agreed on this, and there are supporters of both theories.

We can see the name Schwanda in various places. In Strakonice, there is a street named after Schwanda the Bagpiper. We can enjoy the pork medallions of Schwanda the Bagpiper and wash them down with a pale draught beer named Schwanda.

The name of the Strakonice piper also inspired the local associations. Since 1996, the scout club of Strakonice has had a centre named after bagpiper Schwanda. In 1998, a group of young musicians from Strakonice founded a band and called it Schwanda's Bagpipe Music. If you look outside Strakonice, you'll find several restaurants and even a café named after bagpiper Schwanda in Bohemia.

The humorous Bagpiper Schwanda magazine, published in 1882–1914 and 1924–1930, is also worth mentioning. Moreover, an advertising supplement called Schwanda's bagpipes was introduced in 1886. The cover was created by Mikoláš Aleš. And the civil calendar at the beginning of the 20th century was also named after bagpiper Schwanda.

The original name of the village Virt, located west of Strakonice, was Virtoves (Wirtowes, Wirthsdorf), or Virt's Village. The settlement was founded in around 1782 at the place of an old manor. The village has never been an independent municipality. Now it belongs to the town of Strakonice.

